

Yarimoğlu, S. (2022). "Türk Sağına Özgü Bir Propaganda Aracı Olarak Millî Yol Dergisi", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 50, Denizli, ss. 280-293.

TÜRK SAĞINA ÖZGÜ BİR PROPAGANDA ARACI OLARAK MİLLÎ YOL DERGİSİ

Sacit YARIMOĞLU*

Öz

Bu çalışmada, Millî Yol dergisinin en önemli propaganda amaçları arasında hem dergideki Alparslan Türkeş hem de anti-komünizm konuları olduğu ifade edilecektir. Birincisi, milliyetçi kesimler adına, 14'lerin yurtdışına gönderilmesinden doğduğu düşünülen mağduriyet, Millî Yol dergisinin bu bağlamda yaptığı propagandayı irdelemeyi gerektirmiştir. Sorun, Albay Alparslan Türkeş'in süreçte ön plana çıkarılma gerekliliği üzerinden ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda Alparslan Türkeş, yurtdışı görevinden döndükten sonra eski bir komiteci olarak siyaset sahnesine de atılacaktır. Millî Yol dergisi, aslında bunun propagandasını da yapmıştır. İkincisi ise, derginin çıkış dönemine denk gelmesi itibarıyla, Türk sağının ortak bir mücadele çerçevesini oluşturan ve karşısında mobilize olmayı sürekli gerekli gördüğü bir husus; anti-komünizm'dir. Türkiye iki kutuplu Soğuk Savaş düzeninde tarafını Batı bloku olarak seçmiştir. Ayrıca, derginin çıktığı dönemde iki kutup arasındaki tansiyonun derecesi artmıştır. Bu kutuplardan birisi olan ABD'nin başı çektiği Batı blokunun komünizmle mücadele konusundaki tecrübeleri, Millî Yol dergisi tarafından örnek alınması gerektiği şekliyle okurlarına sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: 27 Mayıs Darbesi, Türk Sağı, Propaganda, Alparslan Türkeş, Anti-Komünizm.

THE MAGAZINE OF MİLLÎ YOL AS A PROPAGANDA TOOL SPECIFIC TO THE TURKISH RIGHT-WING

Abstract

In this article, it will be indicated that among the most important propaganda purposes of the magazine of Millî Yol are both Alparslan Türkeş and anti-Communism topics in the magazine. Firstly, on behalf of the nationalists, the victimization, which is thought to have arisen from the sending 14's abroad, necessitated the examination of the propaganda made by the magazine of Milli Yol in this context. The issue emerged through the necessity of bringing Colonel Alparslan Türkeş to the fore in the process. Additively, Alparslan Türkeş is also a politician of the future. On account of, Millî Yol magazine made also its propaganda. Secondly, as of the magazine's release period, anti-communism is an issue that constitutes a common framework of the struggle of the Turkish right-wing and that it constantly deems necessary to mobilize against it. Turkey has chosen its side as the Western bloc in the bipolar Cold War system. Additionally, the degree of tension between the two poles increased in the period when the magazine was published. The experiences of the Western block, led by the USA, which is one of these poles, in combating communism, will be presented to its readers by the magazine of Milli Yol magazine as it should be taken as an example.

Keywords: The 27 May Coup, Turkish Right-Wing, Propaganda, Alparslan Türkeş, Anti-Communism.

*Dr., sacityarimoğlu@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0001-5366-6680>)

1. Dergi Tanıtımı

Millî Yol dergisinin yayımlanmasına neden ihtiyaç duyulduğu noktasında 1950'lerden 1960'lara kalan bakiyenin ve 1960'ların başındaki siyasi ortamın payı büyüktür. Türk siyasi tarihinde 1950'ler, çok partili sisteme geçişin ilk meyvelerini verdiği ve uzun bir tek parti hakimiyetinin, DP tarafından seçimler yoluyla sonlandırılmasının ifadesidir. Böyle bir anlayış değişikliği, büyük ölçüde Türk siyasetinin süreçte alacağı hali de etkilemiştir. On senelik DP iktidarı, 27 Mayıs Darbesi'nin etkisiyle iktidardan düşürülmüştür. Darbeden sonra MBK kurulmuş, ülkeyi, siyasette partilerin söz sahibi olacağı sürece kadar Cemal Gürsel Hükümetleri yönetmiştir. Bu süreç en çok, darbeden doğrudan etkilenen DP'li kesimleri sarsmıştır. 27 Mayıs Darbesi'nden önce DP, Türk sağının merkezinde yer alan ve sağın birçok unsurunu da bünyesinde bulunduran bir çatı partisidir. Bir de Türk sağının merkez konumu haricinde, uçlara doğru, daha çok İslamcı ya da milliyetçi eğilimleri benimseyen kesimler olduğunu belirtmek gerekir. Sağın bu iki parçası, 27 Mayıs Darbesi sonrasında çeşitlenen ideolojik ortamın da etkisiyle ve 1960'ların sonlarında milliyetçi ya da İslamcı partilerin kurulmasıyla konumlarını pekiştirmiştir.

Kabaca bu şekilde ifade edilebilecek Türk sağı, 27 Mayıs Darbesi'ni, bir açıdan solun önünü açtığı ve sağın birtakım nedenlerle mağdur edildiği şekliyle tahayyül etmiştir. 27 Mayıs Darbesi'nden sonra yapılan 1961 Anayasası da Türk sağının konuyla ilgili eleştirilerinin temelinde yer alır. 1960'lardan sonra Türk solunun, daha önce olmadığı kadar olumlu yönde bir ivme yakaladığı ya da gelişme gösterdiği bir gerçektir fakat şu da belirtilmelidir ki, 1961 Anayasası'nın sağladığı görece özgürlük ortamı, Türk sağına da, Türk solu ile aynı ortak zemini sunar. Nitekim ideolojik eğilimi fark etmeksizin, gazete, dergi ve benzeri türde birçok yazılı kaynak, 1960 sonrasında siyasi ortamında yayımlanma şansı bulmuştur. Milliyetçi-Türkçü kesimler için bir yayın aracı ya da bir propaganda unsuru olan Millî Yol dergisi de böyle bir sürecin ürünüdür. Zaten ideolojik yönden tutumu belli olan bir yazılı kaynak, herhangi bir propagandaya ortam hazırlaması bakımından en kullanılabilir, en ses getirici araçlardandır.

Milliyetçi-Türkçü kesimlerin bir üyesi olan Altan Deliorman'ın, 1961 yılında sivil siyasete geçilmesiyle birlikte, fikir ve ifade özgürlüğü ortamının oluşmasını, Millî Yol'un sansüre uğramadan çıkarılması için bir avantaj ve fırsat olarak görmesi bu düşünceyi kanıtlar niteliktedir (2000: 180). Kendini, "*Haftalık Tarafsız Siyasî Milliyetçi Haber Dergisi*" (Millî Yol, 1962b: 3) olarak tanıtan Millî Yol'un ilk sayısı, 26 Ocak 1962, son sayısı ise 28 Aralık 1962 tarihinde yayımlanmış olup, dergi bu süreçte 48 sayı halinde çıkmıştır. Millî Yol dergisinin 49. sayısı, yayıma ara verildikten birkaç yıl sonra çıkmış, dergi bir daha da yayımlanmamıştır. Derginin imtiyaz sahibi Necati Bozkurt, yazı işlerini "*fiilen*" idare edense, milliyetçi-Türkçü camianın makul ve akla yatkın düşünceleriyle bilinen üyelerinden, avukat, yayıncı ve aynı zamanda derginin bir yazarı da olan İsmet Rasin Tümtürk'tür (Millî Yol, 1962a: 2; Yılmaz, 2018: 164-166; Deliorman, 2000: 110). Bunun haricinde derginin yazı kadrosunda, başta Türkçü lider Hüseyin Nihal Atsız olmak üzere; M. Zeki Sofuoğlu, Nejdet Sançar, Fethi Tevetoğlu, İlhan E. Darendelioğlu, Hayrani Ilgar, Refet Körüklü gibi milliyetçi-Türkçü camianın ileri gelenleri bulunur. Bu düşüncenin bir sağlaması, 1944'deki ırkçılık-Turancılık davasında suçlananların içinde; Nejdet Sançar, Nihal Atsız, Zeki Sofuoğlu, İsmet Tümtürk ve 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi'ne katılan MBK üyesi, Albay Alparslan Türkeş'in de olması göz önünde bulundurularak yapılabilir (Özdoğan, 2006: 303; Akgöz, 2018: 14).

Ayrıca derginin yayın aşamasında yer alan milliyetçi-Türkçü kadronun, ideolojik ortaklıkları bağlamında bir geçmişleri olduğu görülsede, Millî Yol çizgisi; örneğin milliyetçi-Türkçü bir nitelik göstermenin yanında, güncel siyasi gelişmelerle ilgili olarak da görüş belirtme iddiasındadır. Bir diğer deyişle dergide, doktriner milliyetçi görüşlerin ifade edilmesinden başka amaçlar da benimsenmiştir (Tümtürk, 1962b: 3). Millî Yol'daki yazıları, bazen Murat Gencoğlu adıyla, bazen de imzasız yayımlanan Altan Deliorman da, güncel siyasi gelişmelerin milliyetçi bir versiyonunun düzenli aralıklarla -haftalık- yayımlanmasının öneminden bahsetmiştir. Ona göre söz konusu süreçte çıkarılan dergilerin çoğu, ya CHP'ye yakındır ya da sol eğilimlidir. Ek olarak 1952'den 1961'e kadar yayımlanan milliyetçi nitelikteki "*Orkun*" dergisinin kapanmasından doğan boşluğun, Millî Yol dergisi ile doldurulması öngörülmüştür. Böylece hem sol yayınlara karşı bir cevap verilmiş olacak hem de milliyetçi kitleler mobilize edilecektir (Deliorman, 2000: 179-180; Sefercioğlu, 2008: 37-41; Şimşek, 2021: 183-188). Millî Yol'un, henüz darbenin etkileri hissedilirken yayımlanan bir dergi olarak kendi çizgisindeki örneklerden bir ölçüde farklı olduğu düşünülürse, öncelikle kendinden sonraki milliyetçi yayımlar için bir öncü, sonra da Türk sağına yönelik haftalık dergiler içindeki önemli örneklerden bir tanesi olduğu söylenebilir.

2. Alparslan Türkeş Propagandası

Bu hususta ilk olarak milliyetçi-Türkçü kesimlerin, 27 Mayıs Darbesi'yle ilgili düşüncelerine, daha doğrusu düşüncelerinin ilk aşamasına değinmek gerekir. Bu açıdan daha çok, milliyetçi kesimlerin MBK'daki gözü kulağı olan, bu yüzden de Millî Yol dergisi tarafından yapılan propagandanın odak noktasında yer alan Başbakanlık Müsteşarı Alparslan Türkeş'ten bahsedilecektir. Örneğin Türkçü ideolog Atsız, Türkeş'in MBK'daki varlığı nedeniyle, kendileri adına, askeri darbeden yana endişe edilecek bir durum olmadığından bahsedecektir (Polat, 2018: 16). Bu görüşe; 27 Mayıs 1960 günü, milliyetçi-muhafazakar camianın üyelerinden biri olan Osman Yüksel Serdengeçti'nin, Türkeş'in radyodan darbe bildirisini okuyan sesini duyunca içinin rahatladığını söylemesi de eklenebilir. Bu örneklerden hareketle denebilir ki, milliyetçi camianın geneline yakını, ilk aşamada 27 Mayıs darbesinden kendilerine bir zarar gelmeyeceği düşüncesindedir (1967: 9). Buna paralel olarak darbe sonrasında Türkeş ve komite içinde onun gibi düşünenler açısından da henüz bir sorun yoktur. Bununla birlikte MBK'nın Türkeş çizgisindeki üyelerinin yeni siyasi düzenden beklentileri vardır.

Bu beklentileri kısaca ifade etmek gerekirse; bunlardan en geneli, darbe bildirisine uyulması, yani 27 Mayıs Darbesi'nin partiler üstü konumunun ve dolayısıyla tarafsızlığın -ki Millî Yol'un devam ettirme iddiasında olduğu düşünce budur- korunmasıdır. Nitekim yukarıda Osman Yüksel Serdengeçti üzerinden ifade edildiği gibi, Albay Alparslan Türkeş'in 27 Mayıs sabahı, "o tok, erkek ses"iyle okuduğu bildiriye yazılanlar, 27 Mayıs'ın gerçek ifadesi olarak değerlendirilmiştir. Bu yüzden milliyetçi kesimlerin büyük bir bölümü tarafından 27 Mayıs Darbesi, yukarıda ifade edilenin tersine -sonraki aşamada-, "aslında temiz, ama ihanete uğramış, bahtsız bir ihtilâl" olarak değerlendirilecektir. Ayrıca Millî Yol dergisinde, 27 Mayıs'ın ilk anda halk tarafından da desteklediği yönünde bir fikir beyan edilecek olsa da, bu, büyük oranda yanlış bir değerlendirmedir (Millî Yol, 1962ş: 3). Aslında doğru olmayan bir şeyin, doğruymuş gibi topluma yansıtılmasının, bir popülist-propagandist tavır olduğu düşünüldüğünde, böyle bir sonuç normal karşılanabilir. Oysa gerek darbe sonrasında MBK üyeleri tarafından yapılan propagandanın komite üyeleri adına olumlu bir sonuç vermemesi, gerekse de 1961 Anayasası'nın kabulü için yapılan referandumda halkın verdiği oyların 27 Mayısçı kesimler açısından yetersiz görülmesi, onların genel anlamda 27 Mayıs Darbesi'ni desteklemediğini göstermiştir.

Diğer yandan Millî Yol çizgisi, komitedeki üyelerin, tüm ordunun oylarıyla/rızasıyla seçilmemelerini eleştirse de, yine de MBK'da farklı fikirlerden üyeler olduğu için, en azından komitedeki ideolojik yelpazeyi olumlu karşılıyordu. Bir diğer deyişle ilk MBK kadrosu her şeye rağmen tüm orduya mal edilebilirdi. Ama 14 üyenin komiteden çıkarılması sonrasında, MBK kadrosunun tek tip -CHP'li ya da sol- bir düşünce tarzına sahip olduğu, dolayısıyla da MBK içinde kalan üyelerin artık TSK'yı temsil etmediği düşünülüyordu¹¹ (Millî Yol, 1962t: 8-9). Millî Yol çizgisine göre milliyetçi fikirlerin komiteden dışlanmasıyla birlikte, komite üyelerinin artık zayıf kararlar alması kaçınılmazdı ve bu da, yönetsel olarak yapılabilecek icraatlar açısından zafiyet yaratacaktı.

13 Kasım 1960 tarihinde 14 üyenin komiteden dışlanması² (Örtülü, 1966: 58-73) Millî Yol dergisinin emekçilerinden ve yazarlarından biri olan Altan Deliorman tarafından milliyetçi kesimlere karşı yapılan bir "darbe" olarak ifade edilmişti. Türkçü ideolog Atsız'a göreyse, MBK'daki bölünme gerçekleştiğinde hala ihtilal şartları geçerli olduğundan, bu gelişme biraz da normal karşılanmalıydı. 14'ler olayının bu yöndeki etkisi, hem komite içindeki milliyetçi kesimlerin hem de onları destekleyen milliyetçi camianın -özellikle Türkçülerin- 27 Mayıs sürecinin karşısına geçmesinin bir nedeni oldu (Deliorman, 2000: 149-152). İşte Millî Yol bu kitlenin bir sözcüsü olmuştu. Bu kesimler, 27 Mayıs'ın ardından MBK'nın bölünmesini 'biz' ve 'onlar' ayırımına tabii tutarak değerlendirecekti. Değerlendirmenin 'biz' kısmıyla komiteden uzaklaştırılan 14 üye, dergideki eleştirilerin yöneltildiği 'onlar' kısmıyla da, CHP hizbi ya da 27 Mayıs Darbesi ile birlikte palazlandığı iddia edilen sol unsurlar ifade ediliyordu. Millî Yol dergisinde verilmek istenen düşünceye göre, 27 Mayıs ve sonrasında parlayan yıldızı Alparslan Türkeş'ti. Siyasi sürece eleştiriler, Millî Yol dergisinin propagandasına malzeme sağlarken bununla bağlantılı olarak dergi tarafından çizilen Türkeş imgesi de kitlelere hatırlatılmıyordu.

¹ Milliyetçi kesimlerin darbe yönetimi aleyhine dönmelerinde 14'ler olayının büyük etkisi vardı. Söz konusu grubun komiteden aforoz edilmesi, başta onların sivil siyasete geçilmeden önce yapılması gereken icraatların başarısız olacağını düşünmelerinden ileri geliyordu. Örneğin alınan kararların hızlı bir şekilde uygulanması gerekiyordu ve sivil siyasetin var olduğu demokratik bir ortamda, bu çok da mümkün değildi. Bu yüzden kararların daha tepeden -tam olmasa da biraz Jakobin bir anlayışla- alınması darbe sonrasında yeni rejimin işini kolaylaştırabilirdi. Ama bu öngörüler ve komiteden ayrılmadan önceki birtakım icraatları, 14'lerin komiteden dışlanmasını engellemeyecekti (Sanlı, 2018a: 219-225). 13 Kasım 1960 tarihinde toplanan komite, Devlet Başkanı Cemal Gürsel'in okuduğu bir bildiriyle, 14 üyenin MBK'dan uzaklaştırıldığını ilan edecekti (Resmî Gazete, 1960: 2757). Millî Yol dergisinde savunulduğu gibi, darbe sonrasında ortaya çıkan komitenin, tüm ordunun onayıyla oluşturulması çok da mümkün değildi. 27 Mayıs sonrasında böyle bir gelişme olsaydı da, bundan en büyük zararı kuşkusuz 14'ler içindeki milliyetçi grup görürdü. Çünkü başta Alparslan Türkeş olmak üzere, Muzaffer Özdağ ve benzeri komitecilerin çoğu alt rütbeliydi. Nitekim alt rütbeli subayların çoğu da Türkeş'i destekliyordu. Bu durumda komite üyelikleri oya sunulsa bile, üyelerin çoğu muhtemelen üst rütbeli subayları destekleyenlerden -ki bu da 38 üye içinde en azından 14'den fazla bir sayıya tekabül eder- oluşacaktı. Bu da en çok Millî Yol çizgisinin komite içinde propagandasını yaptıği üyelerin, aslında sürecin başında komite dışı kalması demektir.

² Bu kişiler; Alparslan Türkeş, Dündar Taşer, Orhan Kabibay, Orhan Erkanlı, Muzaffer Özdağ, Rifat Baykal, Fazıl Akkoyunlu, Ahmet Er, Numan Esin, Mustafa Kaplan, İrfan Solmazer, Şefik Soyuyüce, Muzaffer Karan ve Münir Köseoğlu idi.

Alparslan Türkeş, 27 Mayıs Darbesi sonrasında Başbakanlık Müsteşarlığı görevine getirilmişti. Türkeş aslında bu gücünü, darbe öncesinden başlayarak somut olarak sürece kafa yormuş olmasından alıyordu. Bunun kadar önemli bir diğer etken, Ferit Salim Sanlı'nın da ifade ettiği gibi, onun Cemal Gürsel ile olan tanışıklığının 27 Mayıs Darbesi'nin çok öncesine dayanmış olmasıydı. Ayrıca sahip olduğu nitelikler de Başbakanlık Müsteşarlığı görevini almasında Türkeş'i avantajlı kıldı. Öyle ki dış basına bilgi vermek gerekti. Bu doğrultuda komitenin İngilizce bilen üye ihtiyacını da komitenin bir diğer üyesi Sami Küçük ile birlikte karşılayan kişi Alparslan Türkeş oldu (2018a: 215-219). 14'lerden biri olan Orhan Erkanlı ise, Türkeş'in, Başbakanlık Müsteşarlığı göreviyle birlikte aslında fiili bir Başbakanlık yaptığını söyleyecekti. Erkanlı'nın da dediği gibi bundan sonra Türkeş'ten, "*ihtilâlin Kudretli Albayı, İkinci Adamı, Türkiye'nin Nasırı olarak bahsediliyor*" ve Türkeş, Millî Yol dergisi tarafından okurlara bu doğrultuda hatırlatılıyordu³ (Erkanlı, 1972: 304). Bu hatırlatma daha çok onun ve kendisi gibi düşünen komiteci arkadaşlarının 27 Mayıs sürecindeki haklılığı üzerinden yapılıyordu. Diğer yandan Millî Yol dergisi sütunlarında, 27 Mayıs Darbesi sonrasında başta idamlar olmak üzere eski DP'li siyasetçilerin mağduriyetlerine de değinildi. Örnek olarak, Millî Yol çizgisi tarafından 27 Mayıs Darbesi'nin ardından üç eski DP'linin karşı karşıya kaldığı idam cezalarının uygulanmaması için, 38 kişilik MBK kadrosundan kalanların, Türkeş tarafından birçok kez uyarıldığını anımsatılıyordu. Millî Yol'da, 27 Mayıs sonrası süreçte Türkeş tarafından yazıldığı ifade edilen iki mektup yayımlandı. Bunlardan birincisi, 7 Eylül 1961 tarihli, Türkeş'in Cemal Gürsel'e hitaben yazdığı mektuptu. Mektupta, idamların infazının sakıncalarından bahsediliyor ve cezaların uygulanması durumunda, bundan MBK'nın sorumlu olacağı ifade ediliyordu (*Millî Yol*, 1962ç: 7). Alparslan Türkeş'in idamlarla ilgili olarak Millî Yol'da yayımlanan ikinci bir mektubundaysa, idam sorununun farklı yollardan çözülebileceği, ama buna, MBK içindeki bazı üyeler tarafından izin verilmediği vurgulanıyordu (*Millî Yol*, 1962f: 5). Bunun haricinde Millî Yol dergisi tarafından 27 Mayıs sonrasında yargılanan eski DP'lilerin affı konusunda da olumlu görüşler sunulmuştu (*Millî Yol*, 1962o: 11,12,14,15).

Amaç, 13 Kasım 1960 sonrasındaki yeni MBK kadrosunun olumsuz icraatlarını, dolayısıyla MBK içindeki Türkeş destekçisi grubun haklılığını vurgulamaktı. Ayrıca belirtmek gerekir ki, daha sonra 14'ler de kendi içerisinde 'biz' ve 'onlar' ayırımına tabi tutuldu. 14'lerin dağılması, Millî Yol çizgisi tarafından grubun bir fikir birliği içinde olmaması öne sürülerek isabetli bir karar şeklinde değerlendirilmişti (Millî Yol, 1962h: 3-4). Milli Yol'daki eleştiriler, 14'lerin yurtdışındaki daha ilk buluşmasından, dağılma kararı alacakları Brüksel toplantısına kadar, grubun Alparslan Türkeş ve Orhan Kabibay'ı destekleyenler arasında bölünmesine yönelikti (Sanlı, 2018b:226-244). Artık Millî Yol'un propaganda alanında, 14'ler içinde, Türkeş'in peşinden giden, kemikleşmiş bir milliyetçi grup vardı. Örneğin Dündar Taşer, MBK'dan çıkan ve sonrasında kemikleşecek Türkeşçi kadronun önemli bir üyesi durumundaydı. Bu ve benzeri isimler, Türkeş'in gelecekteki siyasi hayatında hatırı sayılır bir rol oynayacaktı. Taşer'in süreçte, Ülkücü Hareket'in önde gelen ideologlarından biri olması ve hayatının sonuna kadar MHP genel başkan yardımcılığı yapması da bunu gösterir niteliktedir (Yılmaz, 2017: 668-677). 14'lerden kalan kadronun şekillenmesi sonucunda Türkeş'e, destekçileri ve Millî Yol dergisi tarafından Weberyan anlamda karizmatik lider özellikleri atfedildi. Cemil Oktay'ın da belirttiği gibi, karizmatik lider olabilmek için önemli olan, karizmatik liderlerin "*kişiliği*" ya da onun kendisinde var olduğu sanılan gücü değildi. Söz konusu "*karizmanın oluşması*" - oluştuğu süreç- idi. Bu nitelikte görülen biri sorgulanamazdı da. Dolayısıyla bu gibi kişilerin küçük ya da büyük kitlelerle bağlantı kurması, kitleleri etrafında toplaması da doğaldı (2014: 58-62). Türkeş'in MBK'dan ayrılmak zorunda bırakılması ve Millî Yol'un yayımlandığı süreç, Türkeş'te bu karizmatik kimliğin, kişiliğin oluşmasına, kendi destekçi kitlelerinin onu tanımalarının ilk aşamasına tekabül ediyordu.

Türkeş, ilk olarak taşıdığı iddia edilen bu özellikler nedeniyle, dergi tarafından MBK'nın diğer birçok üyesinden ayrı bir yere koyuldu. Örneğin MBK kurulurken, en tanınanları; 28-29 Nisan 1960 protestolarında İstanbul Sıkıyönetim Komutanı yapılan Orgeneral Fahri Özdilek ve darbe sırasında Tümgeneral rütbesini taşıyan Cemal Madanoğlu gibi generaller olmak üzere, kadrosunda yüksek rütbeli beş ordu üyesi bulunuyordu. TSK'nın komuta kademesi haricindeki MBK üyeleri ise daha çok alt rütbeli subaylardan oluşuyordu. Bu alt rütbeli subaylardan biri olan Albay Türkeş'in, diğer MBK üyelerinden, belli bir ideolojiyi savunmasıyla ayrıldığı düşünülüyordu. Diğer bir deyişle Türkeş'in 1944 ırkçılık-Turancılık davasında yer alması referans alınarak gösterilen bu durum, onun milliyetçiliği ön plana çıkarılarak meşrulaştırılıyordu. Dolayısıyla milliyetçi çevrelerdeki bu görüşler, 27 Mayıs 1960 süreciyle de birleşince, sonucunda Türkeş'in milli bir kahraman olarak tanıtılmasına kadar vardırıldı⁴ (Millî Yol, 1962a: 8-9).

³ Türkeş daha sonra müsteşarlık görevini, yani fiili başbakanlığı, diğer komite üyelerinin de pek alakadar olmamasıyla orantılı olarak, bilinçli bir şekilde "*işgal*" ettiğini söyleyecekti (Taylak, 1977: 46).

⁴ Türkeş'e bu özelliklerin atfedilmesi, aynı zamanda milliyetçi camiadaki, liderin sorgulanamazlığı ya da lidere itaat anlayışının da bir örneğini sunmaktaydı. Mesela milliyetçi kesimlerden Galip Erdem, milliyetçi camia içinde artık "*Ağabey*" konumuna geldiğini düşündüğü Dündar Taşer'in ülkücülüğünü; Taşer'in, "*Alparslan Türkeş'in yanlısı, benim doğrudan üstündür!...*" demesi örneğinden hareketle değerlendiriyor ve onu övüyordu (1974: 8).

Milliyetçi kesimlerden Nuri Gürgür, bir dönem hocalığını da yapan Alparslan Türkeş'in, adının Orkun dergisinde geçmesi nedeniyle, gençliğinde onu bir milli kahraman olarak gördüğünden bahsedecekti. Millî Yol da, Türkeş imgesinin zihinlerdeki bu konumunun 27 Mayıs Darbesi sonrasında pekiştirilmesine katkı yaptı (2014: 184). Alparslan Türkeş, 27 Mayıs Darbesi gerçekleştiğinde ileriye dönük bir şekilde plan yapan tek komite üyesiydi. Nitekim apar topar darbenin başına geçirilen emekli bir Orgeneral ve yeni Devlet Başkanı Cemal Gürsel de dahil olmak üzere, neredeyse hiçbir MBK üyesi, darbe sonrasında neler yapılması gerektiğine dair bir fikre sahip değildi. Zaten darbe sonrasında yönetsel anlamda karar mekanizmasının başına geçecek olan Cemal Gürsel, darbenin gerçekleşme aşamasında bile yoktu. Komiteninse genel amacı, Osmanlı Devleti'nin gerileme/dağılıma dönemlerindeki Genç Osmanlılar ya da Jön Türkler örneğinden hareketle ifade edilecek olursa, o dönemdeki birçok sivil aydının belirttiği gibi devleti kurtarmaktı, 27 Mayıs paralelinde düşünülürse bu, memleketi Demokrat Parti'den kurtarmaktı.

Başta Türkeş ve onun komitedeki destekçileri, askeri yönetimin dört yıllık bir süre -geçiş süreci- için iktidarı elinde tutması gerektiğini düşünüyordu. Muhtemelen bununla, yeni yönetim anlayışını tüm topluma benimsetmek amaçlanmıştı. Türkeş destekçisi komite üyeleri, 27 Mayıs sonrasında gerçekleştirilmesi düşünülen "*Ülkü ve Kültür Birliği*"⁵ (Bora, 2017: 688) projesine de sahip çıkmıştı. Ama bu proje, temelde 14'lere ya da onlardan birine ait değildi. Nitekim 14'ler dışındaki MBK üyelerinden de tasarımı destekleyenler oldu. Bu konuda, "*Türkiye Ülkü ve Kültür Birliği Genel Başkanlığı Teşkilatı*" adıyla hazırlanan kanun tasarısı, aslında Harp Akademisi'nde öğretmen olan Kurmay Albay Muhterem Seral tarafından hazırlanmış ve hükümet tarafından onaylanması için Komite Sekreterliği'ne verilmişti. Komite sekreterlerinden iki isim de, projenin gerçekleşmesi fikrinde olan, 14'lerden Muzaffer Özdağ ve Numan Esin'di. Fakat basın tarafından bu proje komite içindeki radikal gruba mal edildi. Bu çalışma açısından önemli olansa, bu projenin MBK içindeki radikal grubun fikirleriyle örtüşmesidir (Özdağ, 2004: 363-367; Sanlı, 2018a: 238-241). Dolayısıyla bu konuda Türkeş ve onun komitedeki destekçileriyle ilgili çıkarım yapmakta bir sakınca yoktur.

Milliyetçi kesimler 27 Mayıs'ın halk tarafından kabul gördüğü konusunda yanılgılarının yanında Türkeş'in "millî" bir kahraman olarak görüldüğü hususunda da büyük oranda yanıldı. Söz konusu süreçte, milliyetçi çevreler arasında -mesela süreçte Türkeş grubu ve Türkçülerin ayrılan yolu gibi- keskin bir ayrılık da henüz yoktu. Dolayısıyla Türkeş'e duyulan sempati muhtemelen önce milliyetçi sonra da muhafazakar çevrelerle sınırlı kaldı ve doğal olarak da Türkiye geneline yayılmadı. Ama bu, Türkeş'in tanıtımı doğrultusunda yapılan propagandanın, onun destekçileri tarafından sürdürülmesine engel değildi. Millî Yol çizgisi bunu biraz da, Türk halkının taşıdığı düşünülen muhafazakar değerler üzerinden yapmaya çalıştı.

Muhafazakarlığın temel olarak bir koruma duygusu olduğu düşünülürse, Ahmet Çiğdem'in belirttiği gibi bu anlayışta hem bir "*gelenek*" korumacılığı yapılmakta hem de mevcut yapının değişim ve dönüşümü reddedilmektedir. Burada karşı çıkılan, 27 Mayıs sonrasındaki dönüşümün, sol yönelimli eğilimler lehine olma olasılığı ya da toplumsal değerlerin yeni politikalarla zedelenmesi ihtimaliydi. Aslında Alparslan Türkeş'in, Millî Yol dergisinde topluma örnek bir figür olarak sunulması, toplumun nasıl değerler taşıması gerektiğinin ipuçlarını biraz da pragmatik bir şekilde veriyordu (2016: 40-41). Millî Yol, bu doğrultuda onu; "*ahlak*", "*iman*", "*aile reis*" gibi kavramlar üzerinden değerlendirdi. Alparslan Türkeş, dergide; "*içki ve sigara kullanmayan ciddi bir insan, tatil günlerinde çoluk çocuğu ile yediği öğle yemeklerinden sonra çocuklarına dinin ahlâki tarafları hakkında sohbet şeklinde dersler veren bir baba*" olarak tanıtılmış, böylece onun dindarlığına da vurgu yapılmıştı. Dolayısıyla Millî Yol tarafından halkın Türkeş'e güvenmesi için her türlü seçeneğe yer veriliyordu (Millî Yol, 1962a: 8-9). Öyle ki Millî Yol dergisi, "*Türkiye'yi Kim Kurtarabilir*" şeklinde bir soru gündeme getirmişti. Bu sorunun seçenekleri arasındaysa, dönemin siyasi parti liderlerinden İsmet İnönü, Ekrem Alican, Osman Bölükbaşı ve Ragıp Gümüşpala bulunuyordu. Millî Yol'da belirtildiği üzere, söz konusu liderlere ne ordu ne de Türkeş'e büyük sevgi beslediği söylenen halk, saygı duymuyordu. Dolayısıyla sorunların çözümü bu liderler ile olamazdı. Diğer anlamda Millî Yol dergisinin hedefinde, sivil siyasete geçilmesinden sonra oluşturulan koalisyon hükümetleri vardı, çünkü Milliyetçi kesimlerin tasarladığı bir darbe sonrası süreç, hiç yaşanmamıştı. Bu arada Millî Yol'un, tarafsız olmak gibi bir iddiası olsa da, dergide yer alan tüm bu düşünceler, derginin artık siyaseten taraf olduğunu gösterir niteliktedir. Bu, aynı zamanda Türkeş hareketinin ileri süreçte milliyetçi bir siyasi parti kurma yoluna gideceğinin de belirtilerindedir (Millî Yol, 1962r: 8-9; Millî Yol, 1962c: 3). Peki, Türkiye'yi gerçekten kim kurtarabilirdi? Bu sorunun cevabının Türkeş olduğuna dair, Millî Yol çizgisinin herhangi bir tereddüdü yoktu. Fakat bu doğrultudaki bir yazı, Millî Yol'da yayınlanamadı. Çünkü derginin bir önceki sayısı-22. Sayı-, 27 Mayıs Darbesi'nin kazanımlarını korumak amaçlı çıkarılan Tedbirler Kanunu'na takıldı ve toplatıldı. Dolayısıyla Türkeş ile ilgili böyle bir yazı da toplatılma olasılığına karşı, derginin 23. sayısında yer almadı ve dergide, sadece yazının neden yayınlanamadığıyla ilgili bilgi vermekle yetinildi (Millî Yol, 1962s: 9). Kısacası 27 Mayıs örneğinden hareketle Millî Yol'da, karşısında

⁵ Ülkü ve Kültür Birliği Projesi, toplumda birbirine benzer nitelikte vatandaşlar yaratma amacı da taşıyordu. Örneğin Türkeş'e göre, kurulacak olan teşkilatın bir amacı; "*Türk milletini en küçük ünitelerine kadar aynı fikir ve imanda toplamak*" idi (Türkeş, 1977: 58-64).

olunan birtakım düşünceler ya da öteki olarak belirlenen düşman, Türkes üzerinden ortaya konulan seçenikle birlikte üstesinden gelinebilecek bir varlık olarak okurlara sunuluyordu.

3. Anti-Komünist Propaganda

Milliyetçi kesimlerin; 'onlar' ya da 'öteki' olarak ortaya koydukları sol unsurların, genel anlamda anti- komünist propagandanın da öznesi olması bakımından "*ortak düşman*" şeklinde görüldüğü yukarıda vurgulanmıştır. Bu, aynı zamanda Türk sağına özgüdür ve söz konusu dönemde milliyetçi, mukaddesatçı, yani görece daha muhafazakar ve mütedeyyin kesimler için de böyledir (Öztan, 2016b: 139-140). Aslında ortak düşmanın belirleniminde, 27 Mayıs sürecinin de öncesine gitmek gerekir. Anti-komünist tavrın, özellikle ABD'de belirgin bir hale geldiği 1940'lı ve 1950'li yıllar önem arz etmektedir. Nitekim Sinan Yıldırım'ın ABD'deki Mchartycilik bağlamında dikkati çektiği gibi Soğuk Savaş şartları, ABD'nin komünizm konusundaki şüpheciliğini derinleştirmesine ve politikalarını da bu doğrultuda oluşturmasına neden olmuştur (2016: 48-49). Tabii ki bu, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra BM ve ardından NATO üyesi de olan Türkiye gibi Soğuk Savaş sürecinde ABD kutbunda yer alan ülkelerin politik tavrını etkilemiştir. Söz konusu dönemdeki Türk siyasi seçkinlerin, Amerika'dan etkilenmesinin hem maddi hem de manevi boyutları vardı. Örneğin ekonomisi çok güçlü, kapitalist bir ülke olarak ABD'de özel teşebbüse önem veriliyordu. Ayrıca 1940'larda ve 1950'lerde Türkiye'ye yapılan ekonomik yardımlar da ABD ile ittifakın sürdürülmesinin nedenlerinden biriydi. Amerikan tarafgirliğinin manevi boyutlarına birkaç örnek ise, Tanıl Bora'nın, 1950'lerin Cumhurbaşkanı Celal Bayar'dan aktardıkları üzerinden belirttiği gibi, geleneğin, dinin, ahlakın, Türkiye gibi ABD'de de önemli toplumsal nitelikler olarak görülmesiydi. Kısacası birçok yönüyle gelişmiş bir ülke olarak Amerika, Türk siyasi seçkinler için gücünden etkilenilen önemli bir rol modeldi. Bu yüzden müttefik olarak görülmesine şaşmamak gerekti (2016: 154-155). Öte yandan 27 Mayıs 1960 darbe süreciyse, Türkiye'deki ideolojik farkındalığı artırmış, Türkiye'de sağ ve sol ayrımı 27 Mayıs sonrasında, öncesine göre daha da belirginleşmişti. Bir diğer anlamda 27 Mayıs 1960 öncesinde DP ve CHP olmak üzere iki siyasi parti arasındaki kutuplaşma, özellikle 1960'ların ikinci yarısıyla birlikte toplumsal alana yansiyacak, daha doğrusu halkta karşılık bulacaktı.

Fakat bu ayrımın Türk sağ algısında yer aldığı konum, Yüksel Taşkın'ın ifade ettiği gibi daha çok bir "*millîlik/gayrimillîlik*" şeklinde tezahür etmiştir (Taşkın, 2017: 634; Zeybek, 1991: 173-176; Meşe, 2017: 43). Benzer bir anlayış Millî Yol çizgisi tarafından da benimsenir. Örneğin Soğuk Savaş sürecinde, temelini tarihteki Türk-Rus anlaşmazlıklarından alan Rus karşıtlığının yeni bir versiyonu ortaya koyulacaktır. Nitekim Millî Yol dergisinde, Sovyet rejimini nitelemek için en çok kullanılan iki imgeden biri "*Moskof*"⁶ (Öztan, 2016a: 75-80) diğeri "*Kızıl*" (Yıldırım, 2016: 47) ya da Kızılar gibi ifadelerdir. Örneğin milliyetçi-Türkçü yazar İsmet Tümtürk, milliyetçi grupların bir araya getirilmesi amacıyla kurulması düşünülen Türkçüler Derneği'nin oluşum aşamasında, Türkçü gruplara "*düşman*" olanlarda ilk sıraya "*kızıl Moskofçu*"ları koyacaktır. Dolayısıyla Millî Yol dergisinde sıkça propagandası yapılacak olan derneğin amaçlarından biri de, söz konusu düşmanla mücadele etmektir (1962a: 14). Bu aşamada tehlikeli görülen ise, aslında hem iç hem de dış düşmanın varlığıdır. Bu açıdan dış düşmanın kapsayıcılığı üzerinden düşünülecek olursa, genelden özele doğru bir değerlendirme yapmak yerinde olacaktır. Buna göre öncelikle, dış düşmanın hafızalardaki konumu net bir şekilde belirlenir. Nitekim Millî Yol dergisinde, Batı kutbunda yer alan, özellikle ABD gibi ülkeler tarafından SSCB'nin dünya siyaset ortamındaki konumunun nasıl algılanabileceğine yönelik bir sunum yapılması, biraz da bundandır.

Bu doğrultuda Millî Yol dergisinde Amerika'daki komünistlerin nasıl yakalandığına ya da komünizmle nasıl mücadele edilebileceğiyle ilgili örnekler sergilenmiştir (Millî Yol, 1962b: 14; Millî Yol, 1962c: 4,5,6). Mesela dergide, Amerika'daki sendikaların, komünistler tarafından ele geçirildikten sonra, tekrardan nasıl bir mücadeleyle geri alındığı, Amerikan Federal Polis Teşkilatı Başkanı J. Edgar Hoover'ın ağzından aktarılır. Bunun haricinde dergide, J. Hoover üzerinden anti-komünizm ile ilgili birçok yazıya yer verilmiştir. Burada anti- komünist propaganda, önce Amerika tarafından yapılmakta, daha sonra bunun, Türkiye'nin de o dönemde içinde bulunduğu müttefik devletler için her zaman bir tehlike olduğu okuyuculara hatırlatılmaktadır (Millî Yol, 1962g: 8-11). Ayrıca, komünizme karşı mücadelenin Millî Yol dergisi tarafından okurlara sunulan yanı oldukça ayrıntılıdır. Örneğin derginin bir sayısında, bir komünistin nerede saklanabileceğinden tutun da, eğer takip ediliyorsa hangi taktiklere başvurabileceğine kadar birçok ilginç detaya yer verilmiştir⁷ (Millî Yol, 1962h: 8- 9,10,11).

Derginin farklı bir sayısında, Amerika'daki hangi kurumların mücadeleyi doğru ve başarılı bir şekilde yaptığı da vurgulanmıştır. Tabii Türkiye'deki anti-komünistlerin buradaki amacı, benzer yöntemlerin, milliyetçi- muhafazakar kesimler tarafından Türkiye'de de uygulanmasını istemelerindedir (Millî Yol, 1962c: 8-10). Nitekim Millî Yol'daki

⁶ Mesela Türkçü yazar Hayrani Ilgar, Sovyet Rusya'yı kastederek "*Moskofistan*" tabirini de bir yazısında kullanmıştır (Ilgar, 1962: 11).

⁷ Derginin bir sayısında, "*Milliyetçi Tarsus Gençliği*" tarafından "*Komünizmle Mücadeleye Davet*" adlı bir bildiri yayımlanmıştır. Bildiride sol kesimlerin çeşitli yayın araçları ile civardaki köylüyü ve işçiyi etkilediği ifade edilmiştir. Buna karşın milliyetçilerin, kendi aralarında para toplayıp, köylü ve işçiyi milliyetçi nitelikte kitap, dergi ve benzeri yayın araçları dağıttıkları söylenmiş, aynı zamanda milliyetçi kesimlerden başış talep edilmiştir (Millî Yol, 1962i: 4).

bir yazıda anti-komünizmin Amerika’da devlet politikası haline getirildiği uygulamalara örnek verilirken, ayınlının Türkiye’de de yapılabileceğinden, daha doğrusu yapılması gerektiğinden bahsedilir. Mesela Türk sağının küresel ölçekte anti-komünist uygulamalardan yeterince haberi olmadığı ya da milliyetçilikle ilgili önemli görülen bir eserin çevirisinin, Türkiye’de yeterince yapılmadığına da dergide dikkat çekilmiştir. Devlet uygulamaları bakımından; komünistlerin sosyal hayattan elenmesinin sağlanması, solcu öğretmenlerin eğitim sürecinden ayıklanması, kitaplarda ağırlıklı olarak milliyetçi görüşlerin işlenmesi ve benzeri önlemlere yer verilmesi gerektiği bildirilir. Ek olarak komünizmle mücadele için ABD’de olduğu gibi gerekli dernekler de kurulmalıdır. Ayrıca Türk sağının kolektif hafızası ve tahayyülündeki maneviyatı, öz değerleri ve dinine bağlılığı, Türk ordusunun sahip olması gereken özellikler olarak sunulurken, olası tehlikelere karşı korunmanın bu şekilde daha kolay sağlanabileceği de, ABD ordusu örneğinden hareketle vurgulanmaya çalışılır (Millî Yol, 1962e: 8-10). Aslında bu ve benzeri birçok talep, anti-komünistler tarafından karşılanmış ya da onların mücadelesiyle bir karşılık bulmuştur. Tabii böyle bir durumda anti-komünizme yapılan devlet desteği de önemli bir eksikliği giderecektir. Örneğin Türkiye’de Komünizmle Mücadele Dernekleri’nin kurulması, benzeri daha önce Amerika’da yapılan uygulamaların bir uzantısıdır.

Nitekim 1950’de Zonguldak Komünizmle Mücadele Derneği’nin kurulmasından sonra, 1956’da bu kez İstanbul’da bir Komünizmle Mücadele Derneği (Şimşek, 2021: 290-294) kurulmuştur. 1963’de ise İzmir’de Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği kurulacaktır. Milliyetçi kesimlerden Nuri Gürgür’ün, gazeteci Yücel Hacaloğlu’ndan aktardığı üzere, 1950’lerin ikinci yarısında faaliyet gösteren Komünizmle Mücadele Derneği, devlet yardımı da almıştır. Söz konusu destek, genelde konferans düzenlemek için salon ya da basılacak eserler için matbaa ayarlamak türündendir (2014: 445). 27 Mayıs sonrasında ise, Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel’in ya da herhangi bir siyasi muktedirin bu derneklere desteğini ifade etmesi ve Türkiye’de komünizmle mücadelenin, özellikle sağ eğilimli siyasi grupların bir meşruiyet aracı olması, en azından 12 Eylül 1980’deki askeri darbe sürecine kadar Türkiye’de bunun bir devlet politikası haline geldiğini/getirildiğini göstermiştir (Meşe, 2017: 8-10). Aynı zamanda 1965’de, Millî Yol’un da yazarlarından İlhan E. Darendelioğlu Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği’nin başkanı olduktan sonra, Cumhurbaşkanı Gürsel, bu derneğin üyesi de olmuştur (Şimşek, 2021: 346-347). Böyle bir durumda içlerinde Millî Yol dergisinin de olduğu sağ eğilimli yayın araçlarının, söz konusu devlet politikasına, propagandalarıyla yardımcı olmadığı düşünülemezdi.

Millî Yol’un daha ilk sayısında, komünizme ya da komünistlere karşı düşman olma duygusundaki azalmanın yaratacağı olumsuzluklardan bahsedilmiştir. Bu da en sonunda, arka planında SSCB idaresinde bir hükümetin kurulmasına ve komünist rejimin kurulduğu coğrafyadaki milliyetçilerin tasfiyesine neden olacaktır. Amaç, artık o bölgeyi aşama aşama gerçekleşecek bir süreç sonucunda Ruslaştırma olacaktır. Yazıda, Sovyet güdümündeki-Demirperde gerisindeki- ülkelerden ve Sovyet Orta Asya’sında Müslüman Türk unsurların yaşadığı coğrafyalardan da örnekler verilmiştir. Bunlardan Kazakistan, Ruslaştırma aşamasındayken, Başkurtların yaşadığı coğrafyanın “*imha*” safhasında olduğu söylenir ki, bu bilgiler o dönem için doğrudur. Kısacası, Rusların rejim olarak kendilerine yakın coğrafi bölgelerde kültürel hükümranlık kurmaları, milliyetçi kesimler adına istenmeyen bir sonuç olacaktır (Millî Yol, 1962h: 3,4; Millî Yol, 1962n: 13-14). Diğer yandan dergide, sosyalist bir rejimle yönetilen; Küba, Doğu Almanya ve Çin -Kızıl Çin- (Okçuoğlu, 1962b: 12) gibi ülkeler, SSCB ile birlikte hareket etmeleri nedeniyle eleştirilmiştir. Zaten Millî Yol’un yayımlandığı yıl olan 1962’de, uluslararası siyaset ortamının içinde bulunduğu kaosu yansıtan Küba Füze Krizi gibi olaylar da yaşanmıştır. Bir diğer deyişle dönem, Soğuk Savaş’ın tırmanma yıllarıdır. Bu yüzden Türkiye’deki sağ kesimler tarafından gelişmelere verilen tepkiler de bir ölçüde bununla orantılıdır.

Millî Yol’da, bir taraftan SSCB’ye yakın rejimler eleştirilirken, SSCB’ye karşı durma tavrını gösteren ülkeler ise övülecektir. Mesela, Sovyet rejimine karşı ve buradaki komünist rejimi sonlandıran Macar İhtilâli; Millî Yol dergisinin sütunlarında yer ayırdığı bir “*Şahlanış*”tır (Millî Yol, 1962i: 8-11; Millî Yol, 1962m: 14). Aynı zamanda Millî Yol, komünizm aleyhine olan yazıların Batı dillerinden tercüme edilmesine de içeriğinde yer vermiştir. Mesela bu doğrultuda dergide; yazarı, dertlere çare olduğu düşünülen bir doktor ve bir Amerikan sağcısı olduğunda belirtilen bir yazı yayımlanmıştır. Bu yazıda, “*yalnızlık acısı*” çekmek!, “*kıskanç*” olmak ya da “*menfaat peşinde*” koşmak gibi bazı olumsuz davranışlarda bulunanlar, komünistliğe kapılma tehlikesi içinde olabilecekleri endişesiyle uyarılır (Millî Yol, 1962g: 8-10). Tüm bunlar, komünist ideolojik özelliklere sahip dış düşmanın, ülke içindeki solculardan bağımsız olarak ele alındığı örneklerdir.

Nitekim Millî Yol’da yapılan propagandanın daha genel bir niteliği, içerideki düşmanın, genel olarak komünist düşünce yapısıyla dış düşmandan etkilendiği ya da onun, dış düşmanın himayesinde olduğu şeklinde okuyuculara yansıtılır (Darendelioğlu, 1962b: 11). Burada, Millî Yol’daki anti-komünizm yönündeki eleştirilerin asıl odak noktasının, içerideki düşman, yani Türkiye’de 27 Mayıs Darbesi ile birlikte ivme kazandığı düşünülen solun -ortanın solundan radikal sola kadar- geniş bir yelpazede hedef alındığını söylemek doğru olacaktır. Mesela sol görüşlü bir parti olarak TİP, bu süreçte Millî Yol’un eleştirilerinden nasibini alacaktır. TİP tarafından düzenlenen bir parti kongresinde eleştiriler, kongrenin yapıldığı salonun TİP gibi “*küçük*” bir parti için büyük olduğundan başlayarak, partinin tüzüğüne kadar uzanıyordu. TİP’in Ankara’daki bir toplantısında komünistlikten sabıkalı olduğu vurgulanan

lideri Mehmet Ali Aybar'ın, Karl Marx'ın sözlerinin tercüme edilmiş ve küçük değişiklikler yapılmış halini, toplantıya gelenlere aktardığı iddia ediliyordu. Millî Yol tarafından TİP eleştirilerinde tekrarlanan bir başka düşünce, partinin gerçek anlamda bir işçi partisi olmadığıydı (Millî Yol, 1962p: 5,6; Karışmaz, 1962: 3; Akkurt, 2021; 395). Derginin bir diğer sayısında, Aybar'ın farklı bir TİP toplantısındaki konuşmalarına, "*Demirperde*" gerisinden sol eğilimli yayınlar yapan "*Bizim Radyo*"da yer verilmiş olmasının özellikle altı çiziliyordu (Millî Yol: 1962ç: 11,12). Solun parti yapılanmasından farklı olarak sol eğilimli gazete, dergi ve benzeri yayın araçlarına da Millî Yol'da sıkça değinilecekti.

Öncelikle Tebessüm Öztan'ın belirttiği gibi, dönemin 27 Mayısçı niteliğini yansıtan "*Milliyet*", "*Cumhuriyet*", "*Vatan*", "*Akşam*" gibi günlük gazeteler (2016b: 161) ve sonrasında "*aşırı CHP'ci*" olarak nitelenen "*Kim*", "*Akis*", "*Sır*", "*Akbaba*", "*Sözcü*" gibi dergiler, Millî Yol'daki eleştirilerin odağında olacaktır (Millî Yol, 1962g: 3). Örneğin Türkçü ideolog Atsız'ı Millî Yol'da yazmaya iten nedenlerden biri de, o dönemde Falih Rıfkı Atay ve Bedîî Faik'in yönettiği, CHP ve İsmet İnönü lehine yayınlar yapan Dünya Gazetesi'nde yer alan Alparslan Türkeş eleştirilerine, Atsız'ın kendi isminin karıştırılmış olmasıydı (Deliorman, 2000: 185-187). Bunlara ek olarak 27 Mayıs sonrasındaki sürecin yakından tanığı olan ve komitecilerle de çalışan Ahmet Hamdi Başar'ın "*Barış Dünyası*" adlı dergisi de Millî Yol'un fişlemelerinden payını alacaktır. Millî Yol'a göre "*Barış Dünyası*"nda, "*Yön*" ve "*Forum*" dergilerinin okunmasının tavsiye edilmesi, aslında tüm bu dergilerin aynı çizgide olduğunu gösteriyordu. Dergi; CHP, Devletçilik ve Sosyalizm savunusu yapmakla suçlanıyordu (Millî Yol, 1962d: 5,6,7). Fakat sol eğilimli dergilere yönelik en genel eleştiri noktası, içinde sıkça sosyalizm kavramının kullanıldığı ve Doğan Avcıoğlu'nun idare edip yazılar yazdığı "*Yön*" dergisinedir (Öktem, 1962: 3). Bu yüzden Millî Yol sütunlarında en çok Yön dergisine yönelik eleştirilere (Darendelioglu, 1962a: 7; Millî Yol, 1962u: 5,6) yer verilmesi tesadüf değildir. Çünkü o dönemde Yön dergisinin, aslında Zinde Kuvvetler'in aydın boyutunu temsil ettiği söylenebilecek, mesela Avcıoğlu'na ek olarak Mümtaz Soysal, Sadun Aren, İlhan Selçuk gibi birçok yazarı ve destekçisi vardı.

Atsız, bu aydınların sosyalizmi ön plana alan bir reçete ortaya koymasına karşı çıkıyor ve bunu daha önce deneyen farklı ülkelerden örnekler vererek sosyal adaletin, söylendiği gibi sol eğilimli aydınların halka sunduğu şekliyle sağlanamayacağından yakınıyordu. Ayrıca Atsız bu aydınların, sosyalizmi komünizmin panzehiri olarak sunmasından da rahatsızdı. Atsız'a göre manevi değerler, özellikle de "*milli şuur*" ihmal ediliyordu. Ona göre bu ve benzeri gelişmeler, ülkeyi komünizme daha da yakınlştırıyordu. Bu düşünceler sonucunda, komünizmle ilişkilendirilen bir noktaya yakın görülmek, Millî Yol'un ideolojik çizgisini takip edenler tarafından fişlenmek için yeterliydi (Atsız, 1962: 5,13). Örneğin sadece soldan değil, sağ kesimlerden de şair Nazım Hikmet'in affedilmesi konusuna destek veren birçok aydın, isimlerinin 'unutulmaması' açısından Millî Yol dergisinin bir sayısında yer alan listenin içinde fişleniyordu. Bu listede, aydınlar, gazeteciler, akademisyenler, siyasilere, parti liderleri ve benzeri birçok kesimden isimler vardı. Örneğin Halide Edip Adıvar, Hilmi Ziya Ülken gibi isimlerin yanında, Orhan Veli Kanık, Cahit Sıktı Tarancı, Sabiha Sertel gibi isimlere de listede yer veriliyordu (Millî Yol, 1962j: 4). Zaten Türk sağının tahayyülünde, milletin sahip olduğu düşünülen değerler, Türk sağının bir çerçeve üzerine oturttuğu "geleneğe" kavramını aşındırmamalıydı. Nitekim komünizm, masonluk, dinsizlik, batıcılık, bu bağlama örnek ve değişmez bazı ortak düşman imgeleriydi. Bu eleştirilerin anti-komünizm boyutunun, Millî Yol'da yer alan en genel çerçeve bağlamında Köy Enstitüleri örneğiyle gündeme getirildiği söylenebilir.

Aslında Millî Yol'un yayımlandığı süreç, Türkiye'de Köy Enstitüleri'nin tekrardan açılıp açılmaması konusunda tartışmaların yapıldığı bir döneme denk gelmiştir. Köy Enstitüleri'ne önem verilmesi, enstitülerin toplum üzerindeki eğitici rolü nedeniyle. Örneğin yazılarında A. Okçuoğlu müstear adını kullanan Nejdet Sançar'a göre bu kurumlar, sadece eğitimci yönleriyle de düşünülmemeliydi. Sevinç'e göre enstitülerde "*Kızılpropaganda*", yani "*yerli kızillar*" tarafından komünizm propagandası yapılıyordu (1962a: 11). Bu iddiaya göre enstitülerle ilgisi olanlardan çok sayıda kişi, sol siyasal düşünceleri dolayısıyla ceza almış olmalıydı ama bu sayı, Asım Karaömerlioglu'nun belirttiği kadarıyla 20.000 kişide sadece dört idi (2011: 107).

Bu suçlayıcı düşünceler paralelinde enstitülerin, "*Sovyet eğitim sisteminin bir benzeri olduğu*" (Millî Yol, 1962ö: 14-15) ifade edilirken, "*milliyetçilik, vatanseverlik, ahlâk, din, fazilet, aile, mülkiyet, ordu, savaş gibi*" kavramların; manevi değerlere bağlılığı en önemli özelliklerinden biri olduğu düşünülen Türk toplumunun bünyesinden ayrıştırılmak istendiği belirtiliyordu. Bunların içinde de en çok din ve milliyetçiler özel bir şekilde ordu algısının zihinlerdeki yerinin, enstitüler tarafından boşaltılmaya çalışıldığı söyleniyordu⁸ (Okçuoğlu, 1962c: 12,13). Diğer yandan ahlak konusu vurgulanırken enstitülerdeki karma eğitimin sakıncalarından bahsediliyor ve eğitimden ziyade, enstitülerde meydana gelen gayri ahlaki durumlar komünizmle ve dolayısıyla solculukla bağdaştırılıyordu (Millî Yol, 1962f: 13,14). Tüm bunlara ek olarak Millî Yol'da yer alan yazılar bağlamında dikkat çekici bir nokta, tüm bu eleştiriler yapılırken, belki düşman bilineni ajite etme amacının da güdülmesiyle, kaba bir üslubun kullanılmasıdır (Targan, 1962: 15; Çalışkan, 1962: 15). Burada amaç, düşman olarak görülen kesimleri, Güven Gürkan Öztan'ın da belirttiği gibi "*dehumanize*" etmektir (2016a: 77). Bu durumda yapılan propagandanın

⁸ Mesela ordu ile ilgili Köy Enstitüleri dergilerinden örnekler verilip, enstitülerin savaş karşıtı olma iddiası, komünizmdeki asker ya da ordu düşmanlığıyla bağdaştırılıyordu. Barışı savunmanın ise, muhtemelen teslimiyetçi bir anlayış olduğu düşünülüyordu (Okçuoğlu, 1962ç: 11).

niteliği Millî Yol çizgisi tarafından önemli görülmemekle birlikte asıl amaçlanan, Türk sağının en güçlü düşman imgelerinden biri olan komünizmi ve onu savunanları dize getirmektir. Bu durumda yapılması gereken ilk şey, sıkı bir anti-komünist tavır takınmaktır.

Sonuç

Millî Yol'un kapatılmasına, derginin emekçilerinden ve yazarlarından İsmet Tümtürk ve Türkçü lider Atsız arasındaki fikir ayrılıkları sebep olmuştu. Atsız'ın tasvip etmediği birkaç gelişme vardı. Bunlardan bir tanesi, İsmet Tümtürk'ün, Türkçüler Derneği ile Millî Yol'un doğrudan bir ilişki içinde bulunması sonucunda, derneğin Millî Yol'u desteklemesi yönündeki düşüncesi idi. Diğer ise derginin son sayılarında, nurculuk meselesiyle ilgili bazı yazılara yer verilmesiydi. Atsız, derginin kapatılmasının, çıkmasından daha iyi olacağını söyledikten bir süre sonra dergi kapanmıştı (Deliorman, 2000: 233-236; Millî Yol, 1962k: 8-9; Millî Yol, 1962l: 8-9,10; Tümtürk, 1962c: 13,14). Tümtürk, kapatılmanın geçici olduğunu söylüyor, çalışanların yıprandığından ve ekonomik zorlukların dergiyi finanse etmeyi zorlaştırdığından bahsediyordu. Aynı zamanda derginin, kendinden önce çıkan Orkun dergisi örneğindeki gibi, daha çok doktriner/teorik görüşlerin yansıtıldığı bir yayın aracına dönmesini isteyenler de vardı (Tümtürk, 1962b: 3). Fakat dergi, kapatıldıktan iki yıl sonra, o da dört sayfalık özel bir sayı şeklinde çıkartılabildi ve sonrasında tarihe karıştı (Akkurt, 2021: 381).

Bu çalışmada, Millî Yol dergisinde yapılan propagandanın iki temel amacına değinildi. Bunlardan ilki, dergide Türkeş propagandasına yer verilmesiydi. Milliyetçilerin ya da Milli Yol'un 27 Mayıs'la ilgili düşüncelerinin değişmesindeki en temel neden 14'ler olayıydı. Millî Yol'a göre 14'lerin komiteden dışlanması, öncelikle hukuka aykırıydı. Bu nedenle onlar adına bir haksızlık ortamı doğmuştu. Öte yandan Türkeş; 27 Mayısçı komitecilerin içinde gerek ideolojik görüşü gerekse de darbe sonrasında yapılabilecek icraatlar açısından en hazırlıklı isimdi. Bu yüzden Millî Yol'da, Türkeş'in darbe sürecinden dışlanmasıyla Türkiye'nin geleceği adına büyük bir fırsatın kaçırıldığı ifade edildi. Bu değerlendirmeler doğrultusunda 27 Mayıs Darbesi, rayından çıkan ve amacından saptırılan bir hareket olarak görüldü. Alparslan Türkeş, milliyetçi kesimlerin 27 Mayıs Darbesi ve sonrasındaki siyasi gelişmelerle ilgili haklılıklarını kanıtlamak için ortaya koydukları bir isim oldu. Aslında bu, dergi tarafından yapılan bir Türkeş propagandasıydı ve dolaylı olarak -çünkü derginin çıkarılma amaçları arasında "doğrudan" Türkeş'i desteklemek gibi bir amaç yoktu-, Türkeş'in, geleceğin bir siyasetçisi olarak tanınmasının temel taşları döşendi. Türkeş ismi, kendini tanıtırken üç özelliğinden birini "tarafsızlık" olarak ilan eden Millî Yol dergisi tarafından o dönemdeki siyasi parti liderlerine karşı bir alternatif olarak sunuldu ve doğal olarak da bu yönde bir Alparslan Türkeş imajı çizildi. Kısacası Millî Yol dergisi, Alparslan Türkeş'in karizmatik bir liderlik kimliği kazanmasına, daha doğrusu böyle bir kimliğin oluşmasına yardım eden bir yayın aracı oldu.

Dergideki anti-komünist propaganda ise, kökleri zamansal olarak derginin çıkmasının da çok öncesine aitti. Aslında komünizmi ve onu savunanları ne pahasına olursa olsun güçsüz ve toparlanamaz halde bırakmak için sergilenen bu tavır, komünizmle mücadelenin en etkili yöntemlerinden biri olarak görüldüğünden, sadece Millî Yol dergisini takip eden milliyetçi kitleler değil, Türk sağı tarafından da benimsenmişti. Dergide sadece bu iki tutumun propagandası da yapılmadı. Diğer bir deyişle bu çalışmada, dergide yapılan genel bir propagandadan bahsedilmezken, en önemli görülen ikisinden bahsedildi. Buna ek olarak Millî Yol dergisinde milliyetçi kesimlerin toplanmalarını sağlayabilecek bir çatı olması öngörülen Türkçüler Derneği'nin kurulması ya da derneğin açılmasının propagandası da yapıldı. Nitekim Milliyetçi kitleleri etkilemeyi hedefleyen bir propagandaydı bu. Sonuç olarak dergi, genelinde Türkeş ve anti-komünizm propagandasıyla Türk sağının da hislerine tercüman oldu. Çünkü Millî Yol dergisinin yayımlandığı tarihte Türk sağı, neredeyse tamamen 27 Mayıs hareketinin karşısına geçmişti. Anti-komünizm zaten Türk sağının en önemli meşruiyet araçlarından biriydi. Dolayısıyla dergideki anti-komünist propaganda da sadece milliyetçi kesimlere değil, tüm Türk sağına hizmet etmiş oldu.

Kaynakça

- Akgöz, S. (Haz.). (2018). *1944 Irkçılık – Turancılık Davası Mahkeme Günlükleri Nejdet Sançar*. Bozkurt Yayınları. İstanbul.
- Akkurt, H. (2021). "Milliyetçi ve Antikomünist 'Millî Yol' Dergisi'nin (1962) Bir Tahlili", *CTAD*, 17/33, 377-408.
- Atsız. (1962). "Bugünkü Yemlîhâlar", 1/9, 5,13.
- Bora, T. (2017). "Alparslan Türkeş", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 4: Milliyetçilik*, (Ed: Tanıl Bora), 5. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 686-695.
- Bora, T. (2016). "Türkiye'de Siyasal İdeolojilerde ABD / Amerika İmgesi: Amerika: "En" Batı ve "Başka" Batı", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 3: Modernleşme ve Batıcılık*, (Ed: Uygur Kocabaşoğlu), İletişim Yayınları, İstanbul, 147-169.
- Çalışkan, S. (1962). "Kızıl Tehlike", *Millî Yol*, 1/23, 15.

- Çiğdem, A. (2016). *Taşra Epiği "Türk" İdeolojileri ve İslâmcılık*, 3. Baskı, Birikim Kitapları, İstanbul.
- Darendelioğlu, İlhan E. (1962a). "Bir Sayıklama", *Millî Yol*, 1/17, 7.
- Darendelioğlu, İlhan E. (1962b). "Moskof radyosu ile ağız birliği edenler", *Millî Yol*, 1/25, 11.
- Deliorman, A. (2000). *Tanıdığım Atsız*, 2. Baskı, Orkun Yayınları, İstanbul.
- Erdem, G. (1974). "Taşer'in Ülkücülüğü", *Bozkurt*, 21, 8.
- Erkanlı, O. (1972). *Anılar... Sorunlar... Sorumlular...*, Baha Matbaası, İstanbul.
- Gürgür, N. (Haz.). (2014). *60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri*. Ötüken Neşriyat. İstanbul.
- İlgar, H. (1962). "Din düşmanlığı", *Millî Yol*, 1/26, 11.
- Karaömerlioğlu, A. (2011). *Orada Bir Köy Var Uzakta Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*, 2. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Karışmaz, A. (1962). "T. İşçi Partisinin Toplantısını", *Millî Yol*, 1/34, 3.
- Meşe, E. (2017). *Komünizmle Mücadele Dernekleri*, 2. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Millî Yol*. (1962a). 1/1, 2.
- Millî Yol*. (1962b). 1/1, 3.
- Millî Yol*. (1962c). 1/1, 3,4,5,6.
- Millî Yol*. (1962ç). 1/1, 7.
- Millî Yol*. (1962d). 1/3, 1.
- Millî Yol*. (1962e). 1/7, 1.
- Millî Yol*. (1962f). 1/10, 5.
- Millî Yol*. (1962g). 1/13, 3.
- Millî Yol*. (1962ğ). 1/26, 6.
- Millî Yol*. (1962h). 1/27, 3,4.
- Millî Yol*. (1962ı). 1/33, 6.
- Millî Yol*. (1962i). 1/38, 16.
- Millî Yol*. (1962a). "Alparslan Türkeş Hakkında bir görüş", 1/6, 8-9.
- Millî Yol*. (1962b). "Amerikadaki Komünistler", 1/2, 14.
- Millî Yol*. (1962c). "Amerika'da Komünistliğe Karşı Duran Kuvvetler: 1", 1/36, 8-10.
- Millî Yol*. (1962ç). "Aybar'ın Korkunç İddiaları", 1/38, 11,12.
- Millî Yol*. (1962d). "Barış Dünyasında Neler Dönüyor?", 1/18, 5,6,7.
- Millî Yol*. (1962e). "Birleşik Amerika'da Sağlık Hareketleri", 1/22, 8-10.
- Millî Yol*. (1962f). "Diploma mı, Bebek mi?: Köy Enstitüleri konusunda", 1/10, 13,14.
- Millî Yol*. (1962g). "İnsanlar neden komünist olurlar", 1/24, 8-10.
- Millî Yol*. (1962ğ). "Kızıllar Sendika ve Derneklerin İdaresini Nasıl Ele Geçiriyorlar", 1/29, 8-11.
- Millî Yol*. (1962h). "Komünistlerin Yer Altı Çalışmaları", 1/30, 8-9,10,11.
- Millî Yol*. (1962ı). "Komünizmle Mücadeleye Dâvet", 1/10, 4.
- Millî Yol*. (1962i). "Macar Şahlanışı", 1/40, 8-11.
- Millî Yol*. (1962j). "Nazım Hikmet'in Affını İsteyenler", 1/9, 4.
- Millî Yol*. (1962k). "Nurculuk meselesi", 1/43, 8-9.
- Millî Yol*. (1962l). "Nurculuk meselesi: 2", 1/44, s. 8-9,10.
- Millî Yol*. (1962m). "Peyk Ülkelerde Rus Düşmanlığı", 1/30, 14.
- Millî Yol*. (1962n). "Rusyadaki Müslümanların Durumu", 1/38, 13-14.
- Millî Yol*. (1962o). "Tarafsız Görüşle: Af Meselesi", 1/14, 11,12,14,15.
- Millî Yol*. (1962ö). "Tonguç ve Fotoğraf Makinesi Köy Enstitüleri konusunda", 1/12, 14,15.
- Millî Yol*. (1962p). "Türkiye İşçi Partisi Kongresi", 1/31, 5,6.
- Millî Yol*. (1962r). "Türkiyeyi Kim Kurtarabilir?", 1/21, 8-9.
- Millî Yol*. (1962s). "Türkiyeyi Kim Kurtarabilir? Türkeş mi?", 1/23, 9.
- Millî Yol*. (1962ş). "27 Mayıs ve sonrası", 1/2, 3.
- Millî Yol*. (1962t). "27 Mayıs ve sonrası", 1/4, 8,9.

- Millî Yol. (1962u). "Yön", 1/2, 5,6.
- Okçuoğlu, A. (1962a). "Köy Enstitülerindeki Komünizm Propagandası Unutulmamalı !..", *Millî Yol*, 1/1, 11.
- Okçuoğlu, A. (1962b). "Tehlike Büyüyor", 1/19, 12.
- Okçuoğlu, A. (1962c). "Vatansever Köy Enstitüsü mezunlarına açık mektup: II", *Millî Yol*, 1/8, 12,13.
- Okçuoğlu, A. (1962ç). Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: 5, *Millî Yol*, 1/11, 11.
- Oktaç, C. (2014). *Siyaset Bilimi İncelemeleri Meşruyet, Sınıflandırma, Kültür, Modernleşme*, 7. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Öktem, Y. (1962). "Yöncülerin Yönleri", *Millî Yol*, 1/17, 3.
- Örtülü, E. (1966). *Üç İhtilâlin Hikâyesi*, 5. Baskı, Milli Ülkü Yayınevi, Konya.
- Özdağ, Ü. (2004). *Menderes Döneminde Ordu – Siyaset İlişkileri ve 27 Mayıs İhtilali*, 2. Baskı, Boyut Kitapları, İstanbul.
- Özdoğan, Günay G. (2006). "Turan"dan "Bozkurt"a Tek Parti Döneminde Türkçülük (1931-1946), (Çev: İsmail Kaplan), 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Öztan, Güven G. (2016a). "'Ezeli Düşman' ile Hesaplaşmak: Türk Sağında 'Moskof İmgesi'", *Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri*, (Der: İnci Özkan Kerestecioğlu, Güven Gürkan Öztan), 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 75-104.
- Öztan, T. (2016b). "Öfkeyi Çizmek: Milliyetçi Tahayyülde Düşman Portreleri", *Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri*, (Der: İnci Özkan Kerestecioğlu, Güven Gürkan Öztan), 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 137-167.
- Polat, Zeynel A. (2018). *Atsızlı Söyleşiler*, (Haz: Oğuzhan Murat Öztürk), Historia Yayınları, İstanbul.
- Resmî Gazete*. (1960, Aralık 15), Sayı: 10681.
- Sanlı, Ferit S. (2018a). "13 Kasım 1960 Tasfiyesine Giden Süreçte Alparslan Türkeş ve Milli Birlik Komitesi İçinde İhtilaf", *CTAD*, 14/28, 213-249.
- Sanlı, Ferit S. (2018b). "27 Mayıs'ın "Zoraki Diplomatları": 14'lerin Yurtdışı Faaliyetleri", *Akademik Bakış*, 11/23, 221-248.
- Sefercioğlu, N. (2008). *Türkçü Dergiler*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları: 27, Ankara.
- Serdengeçti, O. Y. (1967). "Körlük – Nankörlük", *Millî Hareket*, 12, 8-9.
- Şimşek, A. (2021). "Komünistin Eşkâli" Türkiye'de Antikomünizm (1945-1971), İletişim Yayınları, İstanbul. Targan, S. (1962). "Biz Moskof Piçi Değiliz!", *Millî Yol*, 1/23, 15.
- Taşkın, Y. (2017). "Anti-Komünizm ve Türk Milliyetçiliği: Endişe ve Pragmatizm", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik*, (Ed: Tanıl Bora), 5. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 618-634.
- Taylak, M. (1977). *27 Mayıs ve Türkeş*, 2. Baskı, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Tümtürk, İ. (1962a). "Dernek Sayfası", *Millî Yol*, 1/21, 14.
- Tümtürk, İ. (1962b). "Millî Yol neşriyatına ara veriyor", *Millî Yol*, 1/48, 3.
- Tümtürk, İ. (1962c). "Nurculuk meselesi: 3", *Millî Yol*, 1/47, 13,14.
- Türkeş, A. (1977). *27 Mayıs, 13 Kasım, 21 Mayıs ve Gerçekler*, 2. Baskı, Dokuz Işık Yayınevi, İstanbul.
- Yıldırım, S. (2016). "Nefretin ve Korkunun Rengi: "Kızıl"", *Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri*, (Der: İnci Özkan Kerestecioğlu, Güven Gürkan Öztan), 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 47-73.
- Yılmaz, M. (2017). "Dündar Taşer", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik*. (Ed: Tanıl Bora), 5. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 668-677.
- Yılmaz, M. (2018). "Millî Yol Dergisinde Alparslan Türkeş İmajı", *Doğumunun 100. Yılında Alparslan Türkeş'e Armağan*, (Haz. Saadettin Yağmur Gömeç, Tuba Tombuloğlu), Berikan Yayınevi, Ankara, 163-180.
- Zeybek, Namık K. (1991). "Sağ-sol yok, milli gayri milli var", *Vatan Millet Pragmatizm*, (Röportaj: Hıdır Göktaş, Ruşen Çakır), Metis Yayınları, İstanbul, 173-191.

EKLER

Ek-1: Millî Yol çizgisi, gerek 27 Mayıs sonrasında gerekse de 13 Kasım Komitesi oluştuktan sonraki MBK görüşmelerinde tutulan tüm kayıtların açıklanması gerektiğini savunuyordu.

Kaynak: (Millî Yol, 1962d: 1)

Ek-2: MBK'nın Türkeş'i hedef almasıyla, 27 Mayıs'ın kazanımlarına zarar gelmemesi için çıkarılan Tedbirler Kanunu'nun, Türkeş'in de aslında bir 27 Mayısçı olmasıyla çeliştiği söyleniyordu.

Bir yandan 27 Mayıs'ı Koruma Kanunu çıkarılırken, bir yandan emirle kendisine söğdürülen 27 Mayısçı : ALPARSLAN TÜRKES

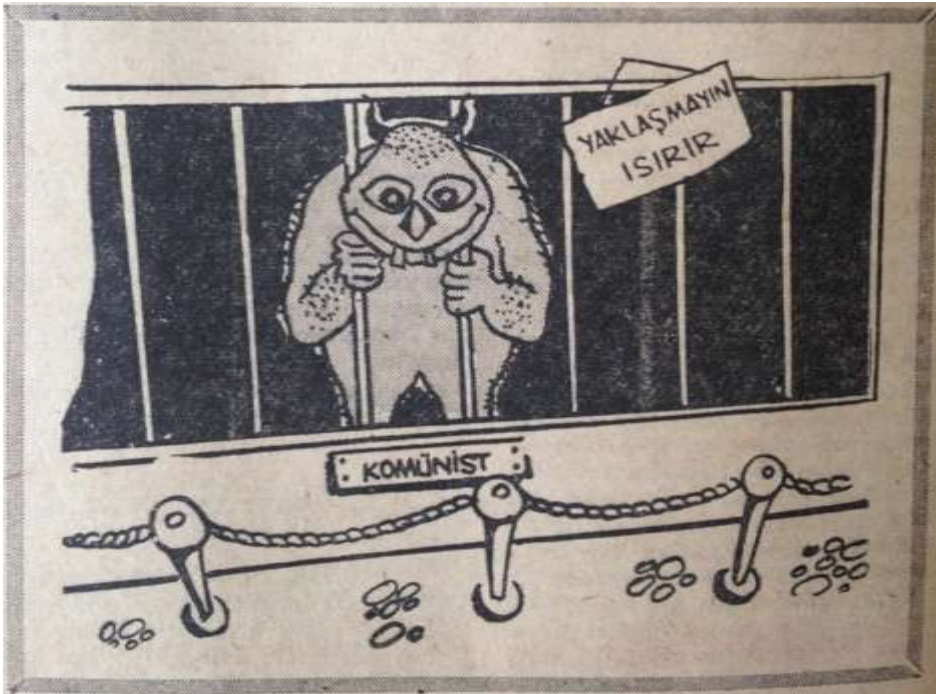
Kaynak: (Millî Yol, 1962e: 1).

Ek-3: SSCB'yi simgeleyen, ayı olduğu görülebilecek bir örnek üzerinden komünizme atfedilen birtakım özellikler.

Kaynak: (Millî Yol, 1962i: 16).

Ek-4: Millî Yol dergisinde yer alan bir komünist tasviri

Kaynak: (Millî Yol, 1962i: 6).

Ek-5: Komünizmin uluslararası boyutlarına bir örnek, aynı rotadaki siyasi liderler: Kruşçev, Mao, Castro...

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).